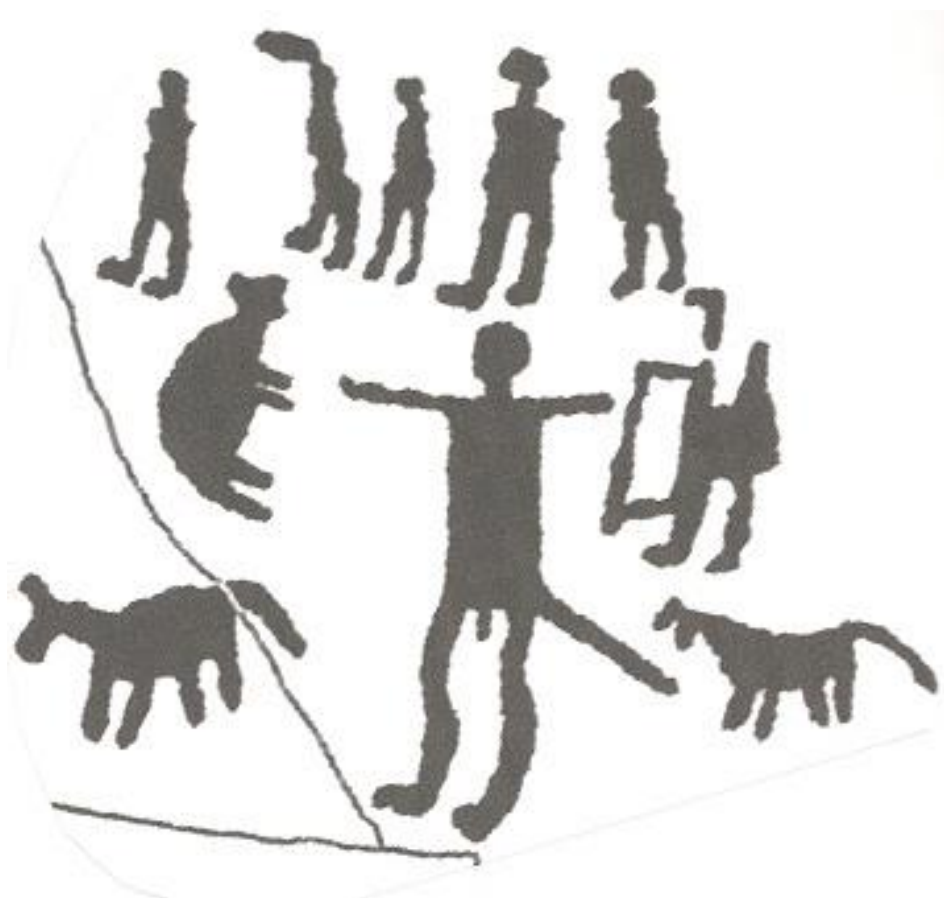

Hällristning Raä 94:1 vid Rickeby i Boglösa socken, Uppland

Redogörelse över ny dokumentation utförd 2013 av Sven-Gunnar Broström
med bidrag av Kenneth Ihrestam.

Redogörelse för ny dokumentation av hällristning Boglösa 94:1 belägen vid Rickeby.

Denna hällristning ingår i Enköpings kommuns program för vård och information av traktens hällristningar. Det innebär att ristningen är skyltad och vårdas årligen genom rengöring och imålning med röd färg. Tyvärr har det hittills saknats en fullständig dokumentation av ristningen. Allt som funnits är upptäckarens, Einar Kjellén, skisser i Enköpings museum. Delar av ristningen redovisas av John Coles i hans bok från år 2000. Därför har vi i samband med vårdarbetet på ristningen samtidigt utfört en nydokumentation av hällens figurer. Det har gått till så att vi i rätt ljus tolkat hällens huggningar och kalkerat figurerna på ark av plastfilm. Dessa har sedan scannats och sammanställts till digitala ritningar som bearbetats i dator. Resultatet har blivit den dokumentation som redovisas i denna rapport.

Historik

Denna ristning har liksom de flesta i trakten upptäckts av Einar Kjellén och denna fann han 1927. Den har alltid ansetts som en av de viktigaste i Enköpingsområdet. Anledningen är att den är mycket tydlig och välgjord med ett myller av skepp, människor och djur. Kjellén själv skriver att ristningen på ett sällsynt levande sätt visar ett levande bronsålderssamhälle.

Tidigare beskrivning i FMIS efter Kjellén/Hyenstrand 1972

Hällristning 5,4x3,9 m (N-S) med 40 skepp, 32 människofigurer, 2 fotsulor, 22 djurfigurer samt 2 osäkra älvkvarnar. Skeppen är 6-44 cm l, flertalet försänkta. Människofigurena är 12-53 cm l. Fotsulorna är 23-26 cm l. Djurfigurena är 8-18 cm l. Av dessa är 4 svin och 2 motställda hjortdjur. En större människofigur omges av djurfigurer, 5 små människofigurer ordnade i rad. I mot Ö sluttande, välvd, rundad och kuperad håll. Betesmark med hållar och block.

Referenser:

Coles, J. In association with Gräslund, B. 2000. Patterns in a rocky land. Rock carvings in south-west Uppland. Dept. Of Archaeology and Ancient History, Uppsala Univ. Uppsala.

Karlsberg, L. 2005 Bilder på berget. En besöksguide till hällristningar i Enköpingstrakten
Utgiven av Enköpings kommun

Kjellén, E. & Hyenstrand, Å. 1977. Hällristningar och bronsålderssamhälle i sydvästra Uppland. *Upplands fornminnesförenings tidskrift* 49. Uppsala.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Beställare:	<i>Linda Karlsberg, antikvarie på Enköpings museum</i>
Arbetsid:	<i>2013-2016</i>
Rengöring:	<i>Enköpings museum och Sven-Gunnar Broström</i>
Fältdokumentation	<i>Sven-Gunnar Broström</i>
Scanning	<i>ABA kopiering</i>
Databehandling	<i>Kenneth Ihrestam</i>
Rapport	<i>Sven-Gunnar Broström</i>

Ny beskrivning av hällristning Raä 94:1 i Boglösa socken, Uppland

Hällristning 5,7 x 2,6 m (SV – NO) bestående av

41 skepp, 35 människofigurer, 1 benpar, 1 pilbåge, 24 djurfigurer, 1 fotsula, , 3 obestämbara figurer, 6 fragment och 12 skålgropar.

Skeppen är 8 – 50 cm långa, 39 är helt uthuggna varav 34 med bemanningsstreck, två är av enkellinjetyp.

Människofigurerna är 8 – 52 cm långa, 33 av dem har helt uthuggen kropp, av dessa har 14 st attribut i form av svärd (13 st), pilbåge (1 st) eller horn (1 st), en är av strecktyp. Tre människor är ihopkopplade med linjer, fem stycken bildar en rad och en människa är sammankopplad med två små skeppsfigurer.

Pilbågen är 9 cm lång.

Benparet är 13 cm långt.

Djurfigurerna är 8 – 22 cm långa, 22 har helt uthuggen kropp varav 18 är fyrbenta och 4 är tvåbenta, två är av strecktyp varav ett fyrbent och ett tvåbent. Sex stycken kan tolkas som typiska svin. Fem stycken har horn varav två är motställda.

Fotsulan är 22 x 10 cm och konturhuggen.

De obestämbara figurerna är 7 – 11 cm långa och 4 – 6 cm breda. Två av dem har formen av ”klykor”.

Fragmenten är 6 – 19 cm långa.

Skålgroparna är 2 – 7 cm i diameter och 0,5 – 1 cm djupa.

Belägen på södra delen av en mot öster sluttande, välvd, rundad och kuperad häll. Skogsmark.

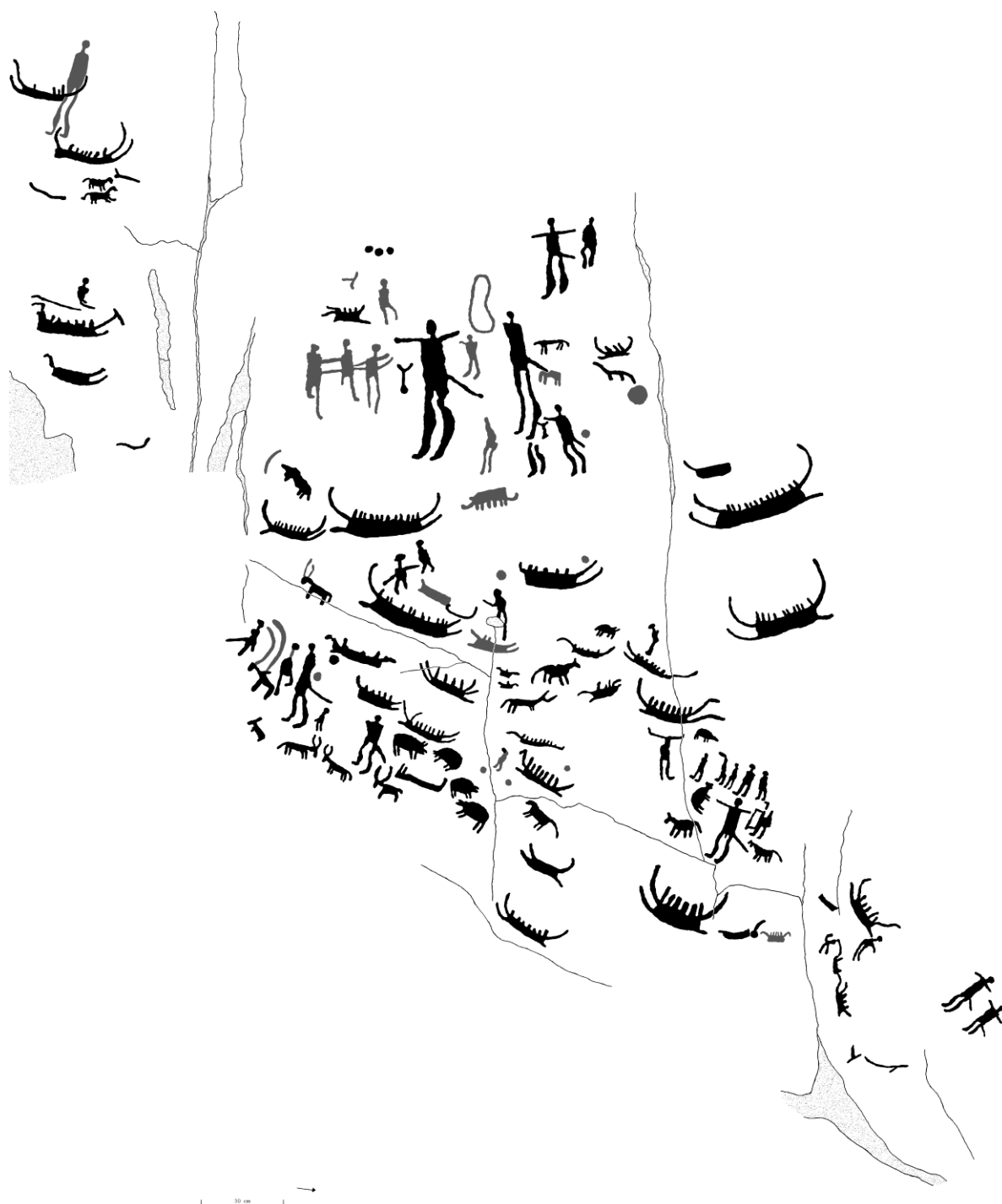
Sammanställning av de olika figurtyperna vid skilda dokumentationstillfällen:

Dok. År	Skålgr.	skepp	fotsulor	Män.	Djur	Ring	Fragm.	rännor	Övr.	Summa
E.K. 1970	2	40	2	32	22					98
J.C. 2000	9	32	-	31	19		6		3	100
B.I. 2009	12	41	1	35	24		6		5	124

E K = Einar Kjellén J C = John Coles B I = Broström/Ihrestam

Tumba i januari 2017

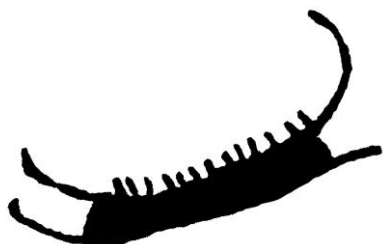
Sven-Gunnar Broström / Kenneth Ihrestam

Kommentarer till figurerna på Boglösa 74:1

Ristningen är en av de intressantaste i Boglösaområdet. Den är mycket enhetlig i stil och utförande vilket tyder på att den är gjort i ett sammanhang, kanske av en person. Det som också styrker detta är att här finns inga överhuggningar. Alla skeppsfigurer på hällen är också i stort sett av samma typ. Ristningen domineras av skepp, människor och djur. Jämfört med andra ristningar har den ovanligt få fotsulor, ringar och skålgropar.

Skeppen

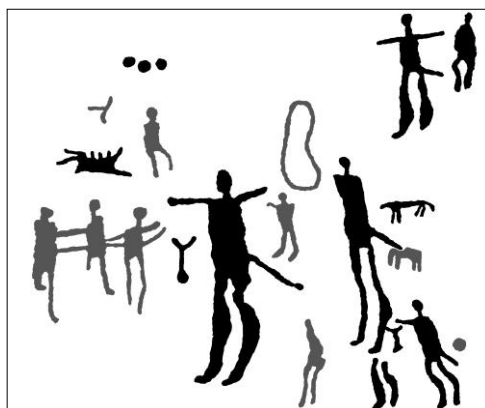

Här finns 41 skeppsfigurer. Alla utom två har helt uthugget skrov och endast sju av skeppen saknar bemanningsstreck. Ett par av skeppen är endast 8 cm långa och kan vara de kortaste vi känner till i Uppland. Skeppen är spridda över hela ristningsytan utan någon speciell koppling till andra figurer.

Människofigurerna

Ristningen innehåller 35 människofigurer vilket troligen är det största kända antalet på en enskild ristningsyta i Uppland. De flesta är ganska lika i utförandet med helt uthuggen kropp och ställda i profil med fötterna åt vänster. Sex av dem har utsträckta armar och 11 stycken är försedda med en svärdsslida.

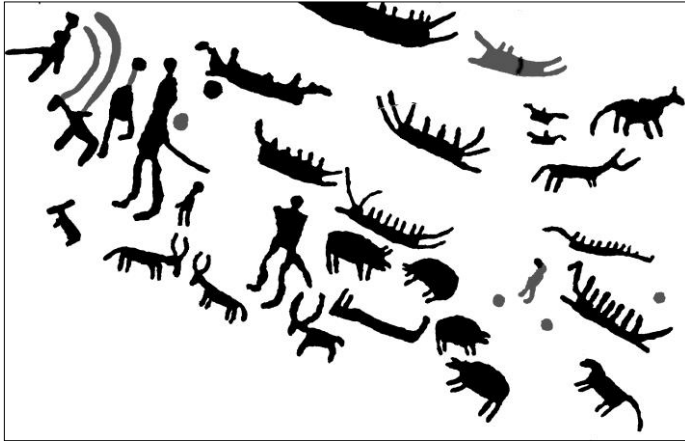
På hällen finns två tydliga grupperingar av människor. På hällens planare övre del finns en grupp om 13 människor. Den domineras av två stora människor omgivna av ett antal mindre. Tre av dessa är sammanbundna med linjer och en annan människa består endast av ett löst benpar.

En annan grupp människor finns nere till höger på hällen. Här står en större människa med svärd och fallos i mitten. Den omges på båda sidor av tre djur och en bågskytt? Ovanför människan finns en procession med sex små människofigurer. En liknande komposition finns på en ristning vid Häljesta i Munktorps socken i Västmanland.

Djurfigurerna

Ristningen innehåller 24 djurfigurer. De flesta av dem finns på hällens nedre del med en ansamling till vänster. Figurerna är tydligt huggna och man kan därför urskilja flera djurarter. Sex stycken har en tydlig karaktär av svin. Fem djur har horn som kan tolkas som get, får eller nöt. Två av dessa är motställda, en komposition som ibland kan ses bilder från bronsåldern. Övriga djurfigurer är obestämbara

Nedre vänstra partiet av ristningen med en ansamling av djurfigurer. Här ser man fyra av de typiska grisarna samt de två motställda hornförsedda djuren. Längst till vänster ett djur med överdrivet långa horn. Här ser man till höger också de två miniatyrskeppen samt två mycket små människofigurer.

Övriga figurer.

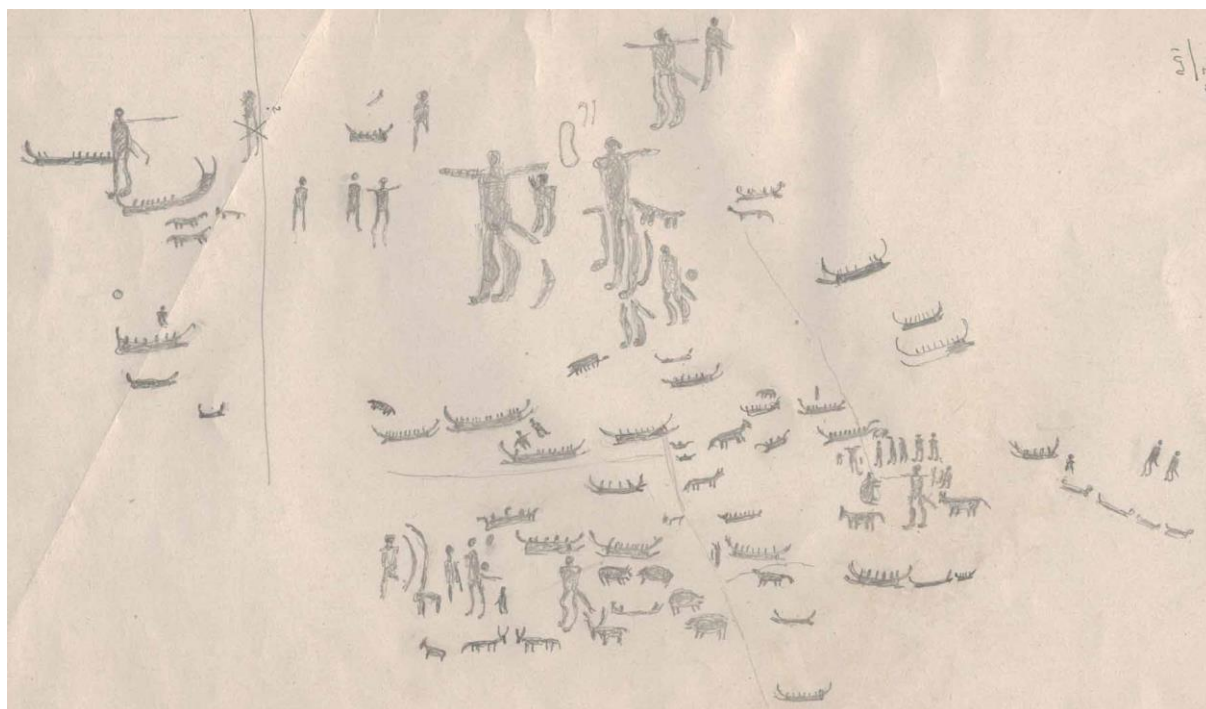
Ristningen domineras av de tre ovan nämnda figurkategorierna. Den enda övriga figuren är den konturhuggna fotsulan som finns på hällens övre del. De 12 skålgroparna samt ett antal fragment är spridda över ristningsytan.

Boglösa 94:1 från öster efter imålningen 2013.

Dokumentation av John Coles år 2000.

Einar Kjelléns skiss av hällristningen